

UN Bulletin

časopis OSN v České republice

5/2006

Uvědomme si, že národní i globální média nás nejen zpravují o změnách, ale samy jsou činitelky změn.

Kofi Annan u příležitosti Světového dne svobody tisku

Foto: UNESCO

Svoboda tisku

Letos si mezinárodní společenství již po dvanácté připomnělo Světový den svobody tisku. Valné shromáždění jej vyhlásilo v roce 1993 jako připomínku Windhoekské deklarace pro nezávislá, svobodná a pluralistická média v Africe a na celém světě z 3. května 1991. Tento dokument charakterizuje svobodný tisk jako základní lidské právo a oporu demokracie. Vyjmenovává případy zstrašování, věznění nebo cenzury, které svobodu tisku ohrožují.

Různé způsoby omezení médií jsou předmětem diskuzí i dnes. S rozšiřováním informačních a komunikačních technologií vzrůstá také informovanost veřejnosti, ale globální rozdíly zůstávají obrovské. Principy rovnosti v rámci informační společnosti řešil i nedávný summit OSN v Tunisu. Nová média a způsoby šíření

informací mají také podíl na jejich pestrosti. Obsah tradičních médií dnes doplňují dílčí média, jako např. internetové blogy.

Jak se žurnalistika a média vyvíjejí, některé principy nicméně zůstávají neměnné. Právo na svobodu přesvědčení a projevu podle Všeobecné deklarace lidských práv „nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoliv prostředky a bez ohledu na hranice“.

Podle amerického Výboru na ochranu novinářů bylo v roce 2005 v souvislosti se svou prací zabito 47 novinářů a jen od začátku roku 2006 bylo zabito 12 osob. Je tragické, že jedním z hlavních indikátorů svobody tisku je právě počet zabitých novinářů.

Světový den svobody tisku je připomínán po celém světě. Společným heslem letošních akcí je „Média, rozvoj a vymýcení chudoby“. Toto téma odkazuje na nezanedbatelnou roli, jakou mají média v boji proti chudobě a dosahování Rozvojových cílů tisíciletí.

Od roku 1997 udílí v tento den Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu cenu Guillerma Cana osobnosti, organizaci nebo instituci, která výrazně přispěla k obraně nebo podpoře svobody tisku kdekoli na světě. Cena je čestnou vzpomínkou na kolumbijského novináře, který byl před budovou své redakce v Bogotě v roce 1986 zavražděn. Tento rok vybrala nezávislá mezinárodní porota libanonskou novinářku May Chidiacovou, která se v září 2005 stala obětí bombového útoku.

Videotéka v Informačním centru OSN

Videotéka je nedílnou součástí knihovny IC OSN a shromažďuje velké množství dokumentárních a výukových filmů z produkce Organizace spojených národů. Filmy jsou většinou v anglické verzi a věnují se různým tématům z činnosti OSN, jako jsou lidská práva, AIDS, problémy afrického kontinentu, mírové mise, uprchlická problematika, obchod s lidmi, humanitární pomoc, obchod se zbraněmi atd. Ucelený předmětový a chronologický seznam filmů najdete na internetových stránkách IC OSN - www.osn.cz/knihovna-osn/sbirky. Filmy z videotéky je možné po dohodě bezplatně zapůjčit k nekomerčním účelům na dobu do tří týdnů. Většina filmů je ve formátu VHS nebo DVD. V knihovně je také možné dokumenty přehrávat na velké televizní obrazovce nebo po domluvě promítnout film na plátno pomocí dataprojektoru.

Videotéku můžete navštívit v otvíracích hodinách knihovny IC OSN, tj. od pondělí do čtvrtka 9 – 17h, v pátek 12-16h. Pro bližší informace nás kontaktujte emailem na library@osn.cz nebo telefonicky na 257 199 835.

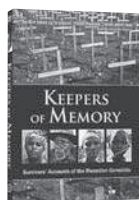
Nové zajímavé přírůstky ve videotéce IC OSN

KEEPERS OF MEMORY

(Hlídači vzpomínek)

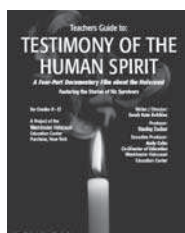
Survivor's Accounts of the Rwanda Genocide

2005, 52 minut

Uznávaný režisér Eric Kabera předkládá divákovi dokument, který očima přeživších svědků vypráví o rwandské genocidě v roce 1994 i o památnících vybudovaných na počest obětí. Film zachycuje hluboké osobní prožitky žen a mužů, kteří genocidu zažili, zaznamenává příběhy obětí a varuje před hrůzami genocidy.

TESTIMONY OF THE HUMAN SPIRIT (Svědectví lidského ducha)
Six survivors of the Holocaust tell their stories.
2004, 117 minut

Tento strhující dokument zkoumá holocaust očima šesti obyčejných lidí, kteří byli v době existence Třetí říše dětmi. Díky zajímavým archívním záběrům, rodinným fotografiím a vřelému, inteligentnímu a upřímnému vyprávění jsou tyto příběhy zárukou, že osloví mladé lidi i dospělé a povedou je k hlubšímu zamyšlení nad holocaustem.

Film je rozdělen na 4 kapitoly:

- Indoktrinace a diskriminace: 1933-1939 (21 minut)
- Perzekuce a segregace: 1939-1942 (22 minut)
- Genocida: 1942-1945 (39 minut)
- Osvobození a poté (35 minut)

Film Svědectví lidského ducha byl vy-

tvoren hlavně pro vzdělávací účely. K filmu je rovněž k dispozici tištěný manuál pro učitele, který pomůže s přípravou výuky o holocaustu a obsahuje množství aktivit, historických informací a dalších cenných materiálů použitelných při výuce.

Výstava UNICEF

V týdnu od 22. do 28. května 2006 se bude v Praze na Václavském náměstí konat benefiční výstava fotografií dokumentujících činnost UNICEF v různých oblastech světa v uplynulých 60 letech. V rámci výstavy budou návštěvníkům představeny ukázky vybavení a pomůcek, které UNICEF používá při své práci v terénu. O víkendu 27. a 28. 5. bude výstava doplněna stánky dalších dobročinných a obecně prospěšných organizací, které na nich budou prezentovat svoji činnost, zaměřenou na oblast výživy, včetně např. programu Pečení pro děti.

Cílem výstavy je přiblížit široké veřejnosti rozsah pomoci, kterou může UNICEF díky finančním darům veřejnosti poskytovat znevýhodněným dětem v rozvojových zemích a v situacích katastrof. Záměrem je také získat pro humanitární pomoc další příznivce.

Výtěžek z výstavy je určen na podporu programů UNICEF zaměřených proti podvýživě.

Obsah čísla

2 Výstava UNICEF

Nové knihy v IC OSN

3 Události OSN

Rozvojové cíle tisíciletí
Komise pro udržitelný rozvoj

5 Fakta a čísla OSN

Obchodování s lidmi
Mírové mise OSN

7 Zprávy IC OSN

Pražský model OSN
Pochod proti hladu

UNbulletin

Editor

Candida Horňáková

Vydavatel

Informační centrum OSN v Praze

Objednávky

IC OSN, nám. Kinských 6

150 00 Praha 5

Tel: (+420) 257 199 831-2

Fax: (+420) 257 316 761

E-mail: unicprg@osn.cz

www.osn.cz

UNbulletin je časopis OSN v České republice.

Možno objednávat také elektronickou verzi časopisu.

Vychází zpravidla jednou za měsíc, je distribuován bezplatně.

Ev. č. MK ČR E 14551

Tištěno na recyklovaný papír.

Pokrok při realizaci Rozvojových cílů tisíciletí

Na jarním zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu (22.- 23. dubna) byla představena již třetí každoroční zpráva o realizaci Rozvojových cílů tisíciletí (Global Monitoring Report on the Millenium Development Goals, MDG) s podtitulem „Posilování vzájemné zodpovědnosti – rozvojová pomoc, obchod a veřejná správa“. Zpráva zdůrazňuje, že klíčovými prvky při realizaci rozvojových cílů jsou ekonomický růst, vyšší a kvalitnější rozvojová pomoc, obchodní reformy a kvalitní veřejná správa.

Plán osmi Rozvojových cílů tisíciletí, mezi něž mimo jiné patří snížit do roku 2015 o polovinu počet osob žijících s příjmem nižším než jeden dolar na den nebo snížit procento dětské úmrtnosti a počet osob nakažených HIV/AIDS, schválili v roce 2000 nejvyšší představitelé 189 členských zemí OSN. Mimo vývoj v dosahování MDG, hodnotí zpráva také pokrok při realizaci ujednání mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi z konference v Monterrey v březnu 2002. Tam rozvojové země přislíbily zlepšit svou politiku a veřejnou správu a rozvinuté země se zavázaly zvýšit a zlepšit svou rozvojovou pomoc a zajistit rozvojovým zemím lepší přístup na své trhy.

Autoři zprávy se detailně zabývali několika oblastmi rozvoje. Zmonitorovali údaje o chudobě a podvýživě, indikátory lidského rozvoje, dosahování závazků o rozvojové pomoci, obchodu a oddlužení, o fungování mezinárodních finančních institucí nebo o veřejné správě v rozvojových zemích.

„Do roku 2015, kdy mají být rozvojové cíle realizovány, zbývá necelých deset let,“ připomněl prezident Světové banky Paul Wolfowitz. „Pokrok dosažený v řadě zemí ukazuje, že rozvojové snahy mohou přinášet výsledky. I nadále je však zejména třeba zlepšovat veřejnou správu. Naše zpráva definuje dobré veřejné spravování a navrhuje nástroje pro jeho monitorování.“

Zpráva poukazuje na snížení procenta dětské úmrtnosti v devíti z deseti sledovaných rozvojových zemí, zejména pak na Madagaskaru, v Indonésii, na Filipínách, v Bolívii, Bangladéši, Burki-

na Faso, v Maroku, Mozambiku a Kamerunu. Poukazuje také na zvýšení počtu dětí zapsaných na prvním stupni základních škol. Druhého Rozvojového cíle tisíciletí - zajistit všeobecný přístup k prvnímu stupni základního vzdělání, dosáhlo již 50 zemí. Zpráva také zmiňuje první známky snížení počtu osob nakažených virem HIV/AIDS v zemích velkého výskytu této nákazy, jako jsou Haiti, Uganda a Zimbabwe. Pokrok nicméně „zůstává nerovnoměrný“, konstatuje zpráva. Řada zemí, zejména v Africe a Latinské Americe, stále nepodniká žádné kroky ke snížení chudoby. Indikátory lidského rozvoje v oblasti Jižní Asie zaznamenávají pouze nedostatečný pokrok.

„Význam hospodářského růstu při dosahování rozvojových cílů nelze přeceňovat,“ tvrdí výkonný ředitel Mezinárodního měnového fondu Rodrigo de Rato. „Většina regionů má naštěstí pozitivní dlouhodobé vyhlídky a v současné době dobrý hospodářský výkon. Subsaharská Afrika momentálně zaznamenává růst HDP na osobu přibližně o tři procenta ročně. K tomuto úspěchu přispívá také zlepšení makroekonomické stability v zemích s nízkými a středními příjmy.“

„Vzájemná zodpovědnost je klíčová,“ uvádí François Bourguignon, hlavní ekonom Světové banky. „Bohaté a chudé země i mezinárodní instituce se vzájemně zavázaly posílit, harmonizovat a zvyšovat účinnost rozvojové pomoci a zároveň zkvalitnit veřejnou správu. Je důležité zajistit, aby všichni aktéři přistupovali k plnění těchto závazků zodpovědně.“

Správa veřejného sektoru označuje způsob, jakým vlády jednotlivých zemí získávají a vykonávají pravomoc správy veřejných statků a služeb. Dobrá veřejná správa podle Globální monitorovací zprávy zahrnuje více než pouhé technické dovednosti a organizační schopnosti ve veřejném sektoru. Vyžaduje rovněž jasná pravidla a konkrétně stanovená očekávání, průhledné informace potřebné k monitorování jejího výkonu a podněty a mechanismy umožňující odměnit úspěch a ošetřit neúspěch. Jako prostředek

zlepšení navrhuje zpráva monitorování „klíčových aktérů v systému veřejné správy“, zejména politických činitelů, kontrolních institucí, veřejné byrokracie a občanů i firem.

„Stále zdůrazňuji potřebu bojovat proti korupci,“ uvádí Wolfowitz. „Tato zpráva poukazuje na to, že korupce je výsledkem neúspěšné veřejné správy. Nejlepší opatření proti korupci je trvalé úsilí o zlepšování veřejné správy ze strany všech aktérů, podporované pravidelnou kontrolou.“

Je potřeba zvýšit investice určené na monitorování jednotlivých aspektů veřejné správy, jako je správa veřejných financí, zásobování vládních orgánů a dohled nad jednotlivými institucemi. Toto monitorování bude nejen sledovat pokrok v ukazatelích relevantních pro realizaci MDG, ale také povede k větší zodpovědnosti a zvýšené poptávce po kvalitní veřejné správě.

Globální zpráva rovněž vyzývá jednotlivé země a instituce poskytující pomoc rozvojovým zemím, aby splnily své závazky z roku 2005, které zahrnují oddlužení nejchudších zemí nebo poskytnutí dodatečné rozvojové pomoci Africe ve výši 25 miliard dolarů ročně do roku 2010 a dalších 50 miliard dolarů ročně pro všechny rozvojové země.

„Pomoc se musí stát více předvídatelná, méně roztržitá, úžeji propojená s potřebami jednotlivých zemí a zaměřená tam, kde ji bude možné produktivně použít na podporu rozvojových cílů,“ uvádí Mark Sundberg, hlavní autor této zprávy. „To umožní příjemcům využít rozvojovou pomoc na pokrytí stávajících výdajů, včetně platů učitelů a zdravotnických pracovníků, na urychlení a udržení pokroku v realizaci MDG.“

Globální monitorovací zpráva rovněž požaduje urychlení obchodních vyjednávání o agendě konference Světové obchodní organizace v katarském Dauhá z listopadu 2001

Zpráva je k dispozici v knihovně IC OSN nebo na internetových stránkách Světové banky www.worldbank.org.

PŘÍSTUP K ELEKTRICKÉ ENERGII

Čtvrtina obyvatelstva světa – 1,6 miliardy – nemá přístup k elektrické energii, již by napájeli elektrické světlo, natož televizor, klimatizaci či počítač. V době, kdy kosmické rakety prozkoumávají povrch Saturnu, 2,4 miliardy lidí stále používá k vaření a vytápění svých domovů základní energetické zdroje, jako je dřevěné uhlí, dřevo, biomasa a živočišný trus.

Přístup k elektrické energii se stále zlepšuje. Ve většině rozvojových regionů již elektrifikace dosahuje 90 procent, s výjimkou Jižní Asie, kde přístup vlastní asi 40 procent domácností, a Afriky, kde je to pouze 20 procent. Potvrdili se současná předpověď Mezinárodní energetické agentury (International Energy Agency, IEA), budou za 25 let bez elektřiny stále 1,4 miliardy lidí, z toho 584 milionů v subsaharské Africe.

Pro zajištění udržitelného rozvoje je důležité, aby mělo přístup k energii více lidí a mohli s její pomocí dosáhnout vyššího životního standardu. Je to rovněž významná podmínka naplnění mezinárodně dojednaného rozvojové cíle snížení chudoby. S dosahováním vyššího životního standardu však bude nevyhnutelně stoupat poptávka po elektrické energii získávané z udržitelných i neudržitelných zdrojů. Je proto nezbytné usilovat o udržitelný rozvoj s využitím čisté energie.

Přístup k elektrické energii je podle Mezinárodní energetické agentury základním předpokladem ekonomického rozvoje. Ekonomický rozvoj následně stimuluje poptávku po širších a lepších energetických službách. Tento cyklus napomáhá snížení chudoby. Má-li se naplnit cíl snížit do roku 2015 extrémní chudobu na celém světě o polovinu, bude muset podle výpočtů IEA získat přístup k elektrické energii dalších 500 milionů lidí. 700 milionů lidí by mělo do roku 2015 přestat používat biomasu, která není v některých oblastech trvale udržitelným zdrojem energie.

Poškozování zdraví obyvatelstva a problémy rozvoje

Nedostatečný přístup k moderním formám elektrické energie představuje velkou překážku jak zlepšování zdraví obyvatelstva tak i celkovému rozvoji. Znečištění ovzduší v domácnostech z palení tradičních paliv je hlavní příči-

nou onemocnění dýchacích cest, na něž každoročně umírají téměř dva miliony dětí mladších pěti let. Ženy a děti stráví každý den celé hodiny sbíráním dříví na podpal či biomasy, přičemž tento čas by se dal využít mnohem produktivněji. V mnoha oblastech je sbírání dřeva na podpal rovněž příčinou širokoplošného odlesňování.

Dvě třetiny světového ekonomického růstu se v příštích 25 letech uskuteční

ve venkovských oblastech nejchudších zemí světa, však může být obtížný a nákladný podnik. V oblastech s vyšší hustotou osídlení, jako například v Indii, se cena instalování rozvodových sítí pohybuje kolem dvou tisíc dolarů na kilometr, například v Mali by však na tutéž síť bylo třeba vynaložit 18 tisíc dolarů.

Rozšíření dodávek elektrické energie v zájmu udržení tempa s potřebami průmyslu představuje pro rychle se industri-

Komise pro udržitelný rozvoj vznikla v roce 1992, aby navázala na výsledky historického Summitu Země. Na této Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji, která se konala v Rio de Janeiru, byla schválena Agenda 21 - rozsáhlý plán dosažení udržitelného rozvoje v 21. století. V roce 2002 se konal Světový summit o udržitelném rozvoji, který zhodnotil pokrok v realizaci Agendy 21 a přijal tzv. Johannesburgskou deklaraci.

v rozvojových zemích. Na podporu tohoto rozvoje je nezbytné zajistit stabilní dodávky cenově dostupné energie. Přestože některé rozvojové země mají dostatečné zásoby ropy, zemního plynu i uhlí, většina těchto zemí, včetně těch nejchudších, se spoléhá na dovoz fosilních paliv. Pro země, které jsou již tak vysoce zadlužené a mají pouze slabé zisky z exportu, představuje vysoká cena za elektrickou energii obzvlášť akutní problém.

Zmíněný ekonomický růst nastal poté, co rozvojové země, především v Asii, prodávaly prudkou industrializaci. Veškerý růst v rozvojových zemích však nelze připsat rozšíření těžkého průmyslu. Například Indie zaznamenala v posledních 15 letech ekonomickou expanzi zejména díky sektoru služeb a zemědělství. Rychle se industrializující rozvojové země ve skutečnosti zaznamenaly mnohem vyšší růst než země rozvinuté hlavně díky exportu počítačů, komunikačních zařízení a dalšího technologického zboží.

Rozvod elektrických sítí

Chudí lidé, kteří kupují dřevěné uhlí, dříví na podpal a petrolej v menším množství za vyšší ceny a používají při vaření neefektivní technologie, často utratí za elektrickou energii větší část svých příjmů než lidé z vyšších příjmových skupin.

Rozvádět elektřinu a čistou energii do regionů, kde je jí naprostý či částečný nedostatek, z nichž většina se nachází

alizující ekonomiky velkou výzvou. Státní dodávky elektřiny jsou však často přerušované a řada průmyslových podniků, pro něž je přerušovaný přísun energie velice nákladný, je nucena investovat do vlastních generátorů, přičemž obvykle používají znečišťující a méně výkonné dieselové generátory. Tyto problémy doprovází nepřijatelný regulační rámec, který odrazuje soukromé investice do výroby elektrické energie. K řešení problému elektrifikace je podle IEA třeba podniknout řadu vládních kroků, mezi které patří přijetí náležitých zákonů ošetřujících otázku privatizace, přitahování dostatečných investic a přepracování daňových struktur, které mohou sloužit jako překážka elektrifikace. Je rovněž nutné zajistit lepší uchování energie a větší efektivitu – asi 65 procent energie na celém světě používané pro generování elektřiny se ztratí jako odpadní teplo. Zajištění přístupu k moderním zdrojům energie je jedním z velkých úkolů pro Komisi OSN pro udržitelný rozvoj. Její květnové zasedání má na programu revizi globální energetické situace vzhledem, mimo jiné, k vývoji od Světového summitu o udržitelném rozvoji v roce 2002. Komise, která hledá nejlepší způsoby, politiky a strategie pro překonání překážek udržitelného rozvoje, posuzuje přístup k elektrické energii v kontextu vzájemně propojených otázek jako jsou udržitelný rozvoj, rozvoj průmyslu, znečištění atmosféry a vzduchu a klimatických změn.

Obchodování s lidmi

Prakticky žádná země na světě není ušetřena zločinného obchodování s lidmi, které je spojeno s komerčním sexuálním zneužíváním či s nucenou prací. Vyplývá to z poslední zprávy vídeňského Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC).

Nedávno zveřejněná zpráva s názvem „Obchodování s lidmi: globální trendy“ (Trafficking In Persons: Global Patterns) definuje 127 tzv. zemí původu, 98 zemí tranzitních a 137 cílových.

Zpráva obsahuje žebříček hodnotící jednotlivé státy v rozpětí „v malé míře“ či „ve velké míře“ jako země původu, země tranzitní a cílové. Vyplývá z ní, že lidé jsou obvykle pašováni ze zemí chudých do zemí bohatých. Oběti jsou v převážné míře zneužívány sexuálně a patří mezi ně především ženy a děti. Organizované zločinecké gangy zabývající se obchodem s lidmi mají často mnohonárodní členskou základnu a operují v několika zemích.

Střední a východní Evropa patří podle zprávy UNODC mezi oblasti, kde je tento problém mezinárodního zločinu velmi rozsáhlý. Jednotlivé státy tohoto regionu jsou často uváděny v kategorii původu; cílovými zeměmi obchodu s lidmi z těchto států je většinou západní Evropa. Česká republika figuruje jak mezi zeměmi původu, tak i tranzitu. Trasy obchodu s lidmi jsou stejně jako u dalších forem organizovaného zločinu flexibilní, většinou je známa jen původní lokalita, kde byla oběť obchodníky získána a místo určení. Spolu s Polskem se Česko řadí také mezi cílové země, což naznačuje problém obchodování s lidmi v rámci tohoto regionu. Většina obětí přichází do střední Evropy zejména z Ukrajiny, Moldavska, Ruska a Běloruska.

Zpráva UNODC poukazuje na to, že celosvětové snahy bojovat proti obchodu s lidmi komplikuje nedostatek přesných informací, což mimo jiné od-

ráží neochotu některých zemí připustit, že se jich tento problém týká.

„Vzhledem k rozdílné kvalitě informací je velice obtížné zjistit, kolik obětí na světě existuje, jejich počet však zcela jistě jde do milionů,“ uvádí výkonný ředitel UNODC Antonio Maria Costa. „Je nesnadné jmenovat zemi, které se tento problém netýká.“

Nedostatek spolehlivých informací v duchu těch, které UNODC každoročně shromažďuje například o nelegálním obchodu s drogami, vládám i mezinárodním organizacím účinný boj proti nelegálnímu obchodování s lidmi výrazně znesnadňuje.

„Při sestavování této zprávy jsme zjistili, že některé cílové země jsou velice neochotné přiznat si míru obchodování v rámci svých hranic i přes ně,“ podotýká Costa.

cenově podhodnoceném zboží vyráběném lidmi nuceně drženými na farmách či v dolech, nebo po službách poskytovaných sexuálními otroky; stíhat zločince, kteří profitují ze zranitelnosti lidí snažících se uniknout před chudobou, nezaměstnaností, hladem nebo utlačováním; chránit oběti obchodování, především ženy a děti.

„Obchodníci s lidmi těží z nedostatečného prosazování zákonů a špatné mezinárodní spolupráce. Velmi znepokojivé je i nízké procento usvědčených pachatelů,“ dodává Costa.

Nutnost chránit oběti může znít jako samozřejmost, v praxi se s nimi však až příliš často zachází jako se zločinci, jimž hrozí obvinění z porušování přistěhovaleckých zákonů či zákonů zakazujících prostituci. Humánní a cit-

„Obchodování s osobami se rozumí najímání, přepravování, převádění, přechovávání nebo přijímání osob na základě vyhrožování, použití síly či jiných forem nátlaku, pomoci únosu, podvodu, lži či zneužití moci nebo bezmocnosti osoby, případně poskytování či přijímání finančních prostředků či jiných výhod k získání souhlasu osoby, která má v moci jinou osobu, s úmyslem tuto osobu zneužívat. Zneužíváním se mimo jiné rozumí využívání jiných osob k prostituci či jiným formám sexuálního zneužívání, nucená práce či služby, otroctví či praktiky podobné otroctví, útisk nebo odjímání orgánů.“

Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi

„Snahy bojovat proti tomuto obchodování byly dosud nekoordinované a neúčinné. Skutečný problém představuje zejména nedostatek systematického informování zainteresovanými úřady. Vlády jednotlivých států musejí vyvinout větší snahu.“

Výkonný ředitel UNODC jmenoval v tomto ohledu tři hlavní úkoly: snižovat poptávku, ať už po levném zboží vyráběném otrockou prací, po

livý přístup není pouze morální imperativ – zvyšuje také pravděpodobnost, že oběti překonají svůj pochopitelný strach a budou svědčit proti těm, kteří je zneužili.

Costa uznává, že tento první pokus o spolehlivou globální zprávu o obchodu s lidmi má svá omezení. Některé země mohou budít dojem, že je u nich obchod s lidmi závažný problém, jednoduše proto, že otevřeně poskytují přesné údaje, zatímco jiné se mohou jevit v nespravedlivě příznivém světle vzhledem k neadekvátní statistice.

„Vlády musejí přistupovat zodpovědně k určování plného rozsahu tohoto problému, aby mohly seriózně přistupovat i k jeho eliminaci,“ dodává Costa. „Skutečnost, že tato forma otroctví stále existuje i v 21. století, je zahanbující pro nás pro všechny.“

Foto: Evelyn Hochstein/IRIN

Seriál: MÍROVÉ MISE OSN

UNTSO

Od samého počátku své existence se OSN zabývá problémy Blízkého východu, které mají své kořeny v otázce statutu Palestiny. Ta byla v roce 1947 mandátním územím Společnosti národů spravovaným Velkou Británií. Na palestinském území v té době žily zhruba 2 miliony obyvatel, z čehož dvě třetiny tvořili Arabové a zbývajících třetinu Židé.

V listopadu 1947 schválilo Valné shromáždění plán na rozdělení Palestiny za účelem vytvoření dvou států – arabské Palestiny a židovského státu Izrael. Samotnému Jeruzalému měl být přidělen mezinárodní status. Plán nebyl přijat palestinskými Araby a arabskými státy. 14. dubna 1948 se Velká Británie vzdala mandátu nad správou Palestiny a Židovská agentura vyhlásila vznik státu Izrael. Následujícího dne palestínští Arabové podporovaní arabskými státy zahájily válečnou operaci proti Izraeli.

29. května 1948 přijala Rada bezpečnosti rezoluci 50, která žádala ukončení nepřátelských akcí v Palestině a rozhodla, že na příměří bude dohlížet zprostředkovatel jmenovaný Valným shromážděním za asistence skupiny vojenských pozorovatelů. Vznikla první mírová operace na Blízkém východě – Organizace OSN pro dohled nad příměřím (United Nations Truce Supervision Organization, UNTSO). Mise dorazila do regionu v červnu 1948. Vojenští pozorovatelé sledovali plnění dohody o příměří mezi Izraelem a sousedními arabskými státy. Nedořešené arabsko-izraelské spory vedly k dalším válečným konfliktům

Foto: OSN

Pozorovatelé OSN v Egyptě, leden 1957.

v letech 1956, 1967 a 1973. Ve všech případech členské státy vyzvaly OSN ke zprostředkovatelské činnosti a rozmístění mírových sil. V roce 1956 byla poprvé vytvořena plnohodnotná mírová operace – Pohotovostní jednotky OSN (UNEF I), která dohlížela na stahování jednotek.

Během války v roce 1967 se proti sobě postavily Izrael na straně jedné a Egypt, Jordánsko a Sýrie na straně druhé. Izrael obsadil Sinajský poloostrov, pásmo Gazy, Západní břeh Jordánu včetně východní části Jeruzaléma a část syrských Golanských výšin. Rada bezpečnosti vyzvala k zastavení bojů a poté do izraelsko-egyptského sektoru vyslala pozorovatele, aby dodržování příměří kontrolovali.

Rezolucí 242 z roku 1967 Rada bezpečnosti definovala podmínky nastolení spravedlivého a trvalého míru na Blízkém východě. Vyzvala ke „stažení izraelských ozbrojených sil ze všech území okupovaných během konfliktu v roce 1967“ a k „ukončení veškerých požadavků a ozbrojených akcí a respektování a uznání svrchovanosti, územní celistvosti a politické nezávislosti všech států v této oblasti a práva na život jejich obyvatel uvnitř bezpečných a uznávaných hranic, bez hrozeb a užívání síly“.

Po válce mezi Izraelem, Sýrií a Egyptem přijala Rada bezpečnosti rezoluci 338 (1973), která potvrdila platnost podmínek rezoluce 242 a vyzvala k jednání s cílem dosažení spravedlivého a trvalého míru. Tyto klíčové rezoluce zůstávají základem pro hledání celkového urovnání na Blízkém východě.

Funkce pozorovatelů se v důsledku válek postupně měnily. Zůstali však v oblasti jako prostředník mezi znepřátelenými stranami a průběžně pomáhali, aby menší izolované incidenty nepřerostly ve větší konflikt. Mise působí na území pěti států: Egypt, Izrael, Jordán, Libanon, Sýrie.

Skupiny pozorovatelů UNTSO jsou dnes propojeny s ostatními mírovými operacemi v oblasti Blízkého východu.

Jsou jimi Pozorovatelská mise OSN pro uvolňování napětí (United Nations Disengagement Observer Force, UNDOF) v Golanských výšinách a Prozatímní jednotky OSN v Libanonu (United Nations Interim Force in Lebanon, UNIFIL). Skupina pozorovatelů zůstává na Sinaji a UNTSO má pobočky také v Bejrútu a Damašku.

V důsledku konfliktu přišlo více než 750 tisíc palestinských Arabů o domov a živobytí a stali se z nich uprchlíci. Již v roce 1949 ustavilo Valné shromáždění Agenturu OSN pro pomoc palestinským uprchlíkům na Blízkém východě, která od té doby hraje významnou roli při poskytování široké škály pomoci.

UNTSO v kostce

UMÍSTĚNÍ

Blízký východ

VELITELSTVÍ

Jeruzalém

TRVÁNÍ

Od května 1948, stále trvá

HLAVNÍ VOJENSKÝ POZOROVATEL

Generál major Clive Lilley (Nový Zéland)

PERSONÁL

154 vojenských pozorovatelů
102 členů mezinárodního civilního personálu
141 členů místního civilního personálu

ZEMĚ, KTERÉ VYSLALY SVÉ POZOROVATELE

Argentina, Austrálie, Belgie, Čína, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chile, Irsko, Itálie, Kanada, Nepál, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Rakousko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko, Švýcarsko a USA

FINANCOVÁNÍ:

Probíhá z rozpočtu OSN.
Rozpočet na prvních šest měsíců 2006:
14,66 mil USD

Více informací o misích OSN naleznete v publikaci „The Blue Helmets: A Review of United Nations Peacekeeping“, která je dostupná v knihovně IC OSN nebo na internetové adrese www.un.org/Depts/dpko.

STŘEDOŠKOLÁCI VE SVĚTĚ SPOJENÝCH NÁRODŮ

Vrohu zasedací místnosti pražského Kongresového centra postává skupinka mladých dam v kostýmcích a pánů v oblecích. Někteří mají v ruce papíry a něco zapisují, jiní diskutují a ostatní pozorně naslouchají. Za pár minut se rozcházejí a usedají do kožených křesel, aby pokračovali v diskuzi o iránském jaderném programu. Před sebou na stole mají svazek dokumentů, štítek se jménem země a někteří i notebook. Muž v čele stolu lehce zatuká kladívkem a říká: „Dámy a pánové, zasedání Rady bezpečnosti pokračuje.“

I takové situace se odehrávaly v průběhu konference 11. ročníku Pražského modelu OSN: čtyři stovky středoškoláků ze všech koutů České republiky si přijely vyzkoušet diplomatické jednání na nejvyšší úrovni. Záštitu nad setkáním středoškoláků převzal ministr zahraničí Cyril Svoboda a primátor Prahy Pavel Bém. Organizátorem vzdělávacího projektu je Asociace pro mezinárodní otázky. „Konference je pro studenty završením půlroční práce. Tady mají možnost předvést, jak umí diskutovat a hledat kompromisy,“ říká generální tajemník Modelu OSN Dalibor Tomko.

Konferenci pozdravil i Kofi Annan

Zahájení konference proběhlo v prostorách Černínského paláce, sídla minister-

stva zahraničí. Delegáty uvítal náměstek ministra zahraničí Jaroslav Bašta: „Jestliže se dnes poprvé koná tato konference v samém srdci české diplomacie, v Černínském paláci, je to nejen uznáním a oceněním vaší dosavadní práce, ale i výrazem očekávání, které do vás česká diplomacie vkládá.“

Mezi hosty slavnostního zahájení patřil také velvyslanec Indie P. S. Raghavan, zástupce velvyslankyně Velké Británie Simon Martin a ředitelka Nadace Educa, generálního partnera konference, Hana Halfarová. Své poselství zaslal delegátům rovněž generální tajemník OSN Kofi Annan. „Na vašich jednáních půjdete ve stopách členských států OSN. Věřím, že konference pro vás bude zkušeností, během níž porozumíte, jak je důležité, aby se všichni lidé chopili našich společných příležitostí a bránili hrozbám, jež sdílíme,“ vzkázal studentům Kofi Annan.

Po slavnostním zahájení patřil prostor za řečnickým pultíkem samotným delegátům, kteří představovali priority „svých“ zemí pro nadcházející jednání.

Otázky, které hýbou světem

Další tři dny jednali mladí delegáti v Kongresovém centru Praha, jehož sály se proměnily v Radu bezpečnosti, výbory Valného shromáždění, Světovou zdravotnickou organizaci, Komisi pro udržitelný rozvoj a také v Radu Evropské unie zaměřenou na dialog evropských států s ostatními členy OSN.

V průběhu jednání delegáti diskutovali například o boji s korupcí, oficiální rozvojové pomoci, iránském jaderném programu, dětské práci či odstranění chudoby. Studenti, kteří hájili zájmy členských států OSN ve Světové zdravotnické organizaci, se věnovali aktuální otázce šíření ptačí chřipky. „Ptačí chřipka není globální katastrofou, jedná se o zmedializovaný problém, v důsledku něhož se šíří panika mezi obyvateli,“ prohlásila delegátka Ruské federace Tereza Jermanová z proseckého gymnázia.

Když vypukne krize...

Modelová diplomacie však nejednala pouze o předem známých tématech, na které byli připraveni z předchozích pracovních setkání. Čekala je také simulovaná krize v Jihočínském moři, kterou museli pohotově vyřešit. Krize vypukla náhle: předseda Rady bezpečnosti oznámil nečekanou událost a delegáti hned získali informace z „televizních“ zpráv fiktivní Krizové tiskové agentury. Na plátně se objevily mapy a fotografie plavidel, vyšlo také mimořádné číslo novin Modelu Chronicle. „Připraveny byly i audiozáznamy v čínštině, i když samozřejmě s překladem. Snažili jsme se, aby byla krize co nejvěrohodnější,“ dodává předseda Rady bezpečnosti Jakub Kulhánek. Delegáti si nakonec se složitou situací poradili a během několika hodin předložili rezoluci řešící problém. Konferenci ukončil v Kongresovém centru prezident České euroatlantické rady Alexandr Vondra.

„Byly to skvělé čtyři dny. Nejvíce mě překvapila připravenost delegátů, úroveň jednání byla opravdu vysoká,“ uzavírá René Cenciala, delegát Tanzánie v Radě bezpečnosti. „Těším se na další ročník.“

Hana Valentová
Asociace pro mezinárodní otázky

Pražský model od samého počátku
existence podporuje IC OSN.

Foto: Petr Gottfried

CELOSVĚTOVÝ POCHOD PROTI HLADU OPĚT V PRAZE!

Tento rok se v Praze uskuteční již třetí ročník celosvětového Pochodu proti hladu: „Fight Hunger: Walk the World“. Hlavním cílem pochodu je posílení povědomí o problému hladu ve světě a získání finančních prostředků pro Světový potravinový program Organizace spojených národů (World Food Programme, WFP), který poskytuje přímou potravinovou pomoc.

KDY?

Účastníci pochodu se na celém světě vydají na trasu měřící 5 km ve stejnou chvíli, **21. května 2006 v 10.00 hodin** dopoledne ve všech časových pásmech a pomyslně tak obejdou celý svět. „Pochodem proti hladu v Praze chceme ukázat, že ani nám, ve třicáté čtvrté nejbohatší zemi planety, není světový problém hladu a umírání lhostejný a že chceme pomáhat v jeho řešení,“ říká David Šifra z občanského sdružení VARA ČR, které je v České republice hlavním organizátorem Pochodu proti hladu a zároveň je i pořadatelem charitativní sbírky. Dobrovolnická organizace o.s. VARA ČR pomáhá v rámci humanitárních a rozvojových aktivit obnovit válkou zničený Afghánistán.

KUDY?

Registrace účastníků začíná na Letné v 9 hodin. Trasa pochodu vede z Letné přes Staroměstské náměstí, Karlův most, Malostranské náměstí a Pražský hrad zpět na Letnou. Celá akce bude pokračovat až do večerních hodin bohatým společenským programem. Vystou-

pí přes 20 hudebních skupin, divadelní soubory, ve zvláštních stanech budou promítány dokumenty, ke shlédnutí bude několik výstav s tematikou rozvojové a humanitární pomoci. Připraveny jsou také atrakce pro děti i mezinárodní občerstvení.

PROČ?

Na celém světě hladoví přes 800 milionů lidí a více než jedna třetina z nich jsou děti. Hlad zabíjí každým rokem více lidí než AIDS, malárie a tuberkulóza dohromady. V důsledku podvýživy a hladu zemře každých pět vteřin jedno dítě. A přitom je dnes na světě tolik jídla, aby každý člověk mohl vést produktivní život. Zprostředkovat pomoc potřebným není složité - je až neuvěřitelné, že částka 38 EUR (cca 1200 Kč) zajistí v zemích třetího světa jednomu dítěti stravu a vzdělání na celý rok!

**Srdečně Vás zveme
k účasti na pochodu!**

Více informací:
www.FightHunger.org

